

En prestegård i Østfolds grenseland

Veien til Rødenes prestegård snor seg gjennom et harmonisk landskap. Kilometer for kilometer med skog og åker legger vi bak oss før Rødenessjøen åpenbarer seg. Den vakre sjøen i Marker kommune blir en følgesvenn frem til prestegården og middelalderkirken, som ligger nydelig til på et nes.

Sigrunn Berdal

Kulturhistoriker, har skrevet flere lokalhistoriske bøker og artikler. Arbeider med informasjon, arkiv og historiske kilder i Opplysningsvesenets fond.
sigrunn.berdal@ovf.no

MARKER: Mellom høstfarger og morgentåke skinner den freda prestegården som om den var ny. Ytterkledning og vinduer er tilbakeført til 1800, da skulle prestegården ifølge kallsboka være nybygd. Den gangen kom bygdefolket sjøveien til kirke og prest, og hovedinngangen på sjøsiden førte dem inn til prestekontoret. Nå er prestekontoret flyttet til

Ørje, som er nærmeste tettsted, og bilen har erstattet båtens plass. Tidene har skapt forandringer.

Tilbakeføring

For noen år siden skulle brannvernlederen for prestegården kjøre til Rødenes. Han var usikker på veien, men en gutt han spurte, pekte resolutt ut retningen og sa at det var bare

Rødenes prestegård slik den så ut høsten 2008

Prestegårdsbygningen sett fra gårdsplassen, slik den ser ut idag

Fra v. Runo Lilleaasen, Gunnar Jensen, Håvard Krogstad og Goro Rusten

å se etter den styggeste bygningen. Før den ytre rehabiliteringen kom i gang, var ikke Rødenes prestegård noe snykk for bygda. Bygningen var preget av et sterkt utvendig forfall: mosegrodde sementtakstein og råteskader på panel og vinduer. Et betydelig løft var nødvendig. Bygningen er fredet, så fylkeskonservatoren ble koblet inn. Arkitekt Ellen Enger ble engasjert, og det ble laget en plan for å søke tilbake til det opprinnelige uttrykket, slik bygningen kan ha sett ut for bygdefolket for 200 år siden. Selv om vinduene var relativt nye, var de dårlige og måtte skiftes. Da listverket ble fjernet, kom de opprinnelige vindusåpningene fram. Smårutete empirevinduer fra 1800-tallet fikk plassen. Goro Rusten, som er prestegårdsinspektør i Opplysningsvesenets fond, har fulgt med prestegården i syv år. Hun forteller at det var mye råteskader i ytterkledningen. Den ble erstattet med senvokste panelbord. Bak et vellykket hånd-

Prestegården ligger ved Rødenessjøen. Oppmålingskart fra 1884. Ovf's arkiv (som før)

verksarbeid kan flere takkes, sier hun og nevner Sandli bygg på Ørje og malermester Asbjørn Studsrud.

Håndverk og historie

Hun er fornøyd med mannskapet bak operasjonene, og sammen med sogneprest Runo Lilleaasen, Håvard Krogstad og Gunnar Jensen blir vi med inn i huset. Noen grep for tilbakeføring er det også gjort her, og flere er det planer om, får vi vite. – De brede panelbordene skal være fra 1799, sier sogneprest Runo Lilleaasen og viser vei til det gamle prestekontoret, med veggfaste hjørneskap. – Her satt en av mine forgjengere og røkte langpipe, og da var det kaldt, forteller han. Selv

har han for andre gang søkt tilbake til Rødenes og presteboligen ved sjøen. – Bygningen er fin, og så er det noe med stillheten og skjønnheten i denne delen av Østfold, sier han og røper at han selv kommer fra Rakkestad, ikke altfor langt unna. Ett av de voksne barna har leilighet på Ørje. Det er praktisk. Ellers blir det betydelige kjørestrekninger både for han og kona til jobb og ærender utenfor bygda.

Opplysningsvesenets fond som eier er kommet i mål etter en lang oppgraderings- og restaureringsprosess. – Det har vært spennende og nyttige runder underveis, og vi er glade for det fine resultatet, avslutter Goro Rusten. 🌀